

Gömüt Ararken

— sahara · 09 Mayıs 2017

Artık gecenin zifiri karanlığı etkisini kaybediyordu. Gökyüzünde bulutlar fark edilmeye başladı. Gri, kesif olmayan kurşuni bulutların renklerini seçebiliyorduk. Hiç birimizde çalışacak hal kalmamıştı. Uykusuzluk iyice göz kapaklarımıza çökmüştü. Havada soğumaya başladı. Gökten çığ yağıyordu. Uykusuz halimizle iyice serinleyen, soğuyan havaya tahammülümüz kalmadı. Yavaş yavaş yelkenleri indirdik istemeden. Oysa hedefe hayli yaklaştık diye hayli heyecanlanmıştık.

Yurdun her bölgesinde gömüt arayıcılığına karşı bir bitmez ilgi vardır. İşin ulusal çıkarlara ters olması, yasak olması herkes tarafından bilinir. Bilinir de gömüt arama eylemi sürer gider. Kısa yoldan zengin olmayı kim istemez. Köylü için yıl on iki ay bağda bahçede, tarlada çayırdaki düzde kırdaki çalışma bitmez. Eller nasırlanır. Beller kamburlaşır. Ektiğini bazı yıllar biçemezsin. Dolu, sel hasar yok eder beklentileri. Hasat ettiğini istediğin gibi satamazsın. Bir türlü yüzün gülmez. Köylerde çalışarak, çiftçilik yaparak kim abat olmuş.

Köyde çalışmak, geçim zor da kentte kolay mı? İşten eve, evden işe çalış ha çalış! Bir türlü ipin ucu bir araya gelmez. Hele bir de evin yoksa kiradaysan şehir yaşamı çekilmez olur. Kurtuluş yolu ararsın. Yollar hep sarpa çıkar. Bir zamanlar büyük ümitlerle geldiğin kentin senin için artık bir açık hapishanedir. Hareket alanın sınırlıdır.

Hayatı kazanmak hiç kolay değil. Ne köyde ne kentte. Zeki, bir zamanlar severek geldiği İstanbul'dan ne kadar çok uzak yaşarsa kendini mutlu hisseden ellili yaşlarında bir işçi emeklisi. Son yıllarda çalıştığı fabrika kapanmış, hayli zaman yeni bir iş aramıştı. İlk çalıştığı fabrikadan daha az bir ücretle yeni bir iş bulup bu iş yerinden emekli olmuştu. Aldığı emekli ücreti ayın sonunu getirmeye yetmiyordu. Eşi, ev temizliği gibi geçici işlerle ailenin bütçesine az da olsa katkı sağlıyordu. Bu da olmasa kervanı kediye yüklemek gerekecekti çoktan!

Zeki, yazların gelmesini ipe çekmişti. Mayıs sonlarında kendini bir an önce doğup büyüdüğü köyde atıyordu. Üç gün bir akrabada, beş gün bir akrabada derken günlerini tüketiyordu. Tabi köye döndüğü zaman yan gelip yatmak olmaz elbet. Köyde ziyaret ettiği hısımların işlerine el atmak zorunda kalıyordu.

Köyde kendisi gibi yaşama iyice tutunamamış insan mı yok! Var elbette. Köy de geçim zorlukları, kentin sıkıcı havası birçok kişiyi yaşamından bezdirmişti. Fakat bir biçimde yaşama tutunmak gerekir. Ama nasıl? Hayatı kolay yaşamının bir yolu, yöntemi vardır elbet. Bir kurtarıcı neden ortaya çıkmaz. İşte Zeki, böylesi kişiler için biçilmiş kaftan, bir kurtarıcıydı.

Kısa yoldan zengin olmak sevdasına tutulan taife bulmak hiç zor değildi. Çevresine topladığı üç beş kişiye zenginlik vadediyordu dar gelirli, işçi emeklisi Zeki dostumuz. Dostumuz derken abartı yapmıyorum. Babam Zeki'nin kirvesiydi. Kirvelik bizim memlekette en yakın akraba gibi saygı ve ilgi gören bir kurumdur hâlâ. Bu dostumuz bizi de ziyaret eder. Birkaç gün konuğumuz olur.

Peki, neydi az emekle zengin olmanın büyülü formülü? Gömüt bulmak! Çevrede onlarca gömüt öyküleri anlatılır durur eskiden beri. Bizim memlekette eskiden Ermeniler yaşarmış. Ermeniler zanaatçı insanlarmış. Ekonomik yönden bizimkilere göre durumları çok çok iyiymiş. Onlardan kalma bazı gömütlerin olduğu söylenir. Köyümüzden ve komşu köylerden kimi yurttaşların gömüt bulduğu anlatılır eskiden beri. Hani denir ya; Allah'a ayan bize karanlık. Bir şeyler bulanlar olmuştur. Lakin gömüt bulanların tellal çağırıp millete ey komşular biz dün gece altın bulduk diyecek halleri yok elbet. Bulanların olduğuna dair kesin anlatılarda eksik değil.

Biz dönelim Zeki dostumuza. Dostumuz otuz santim metre uzunluğunda kurşun kalem kalınlığında iki bakır çubukla dolaşır. Bu çubukları gömüt var diye kuşkulandığı arazinin üstünde işaret parmaklarının üstünde paralel bir biçimde tutar. Sözüm ona eğer tuttuğu yerin altında kıymetli bir şey varsa, çubukların uçlarının bir tarafı birbirlerine yaklaşıyor. İşte öyle bir durum olursa kazı ekibine iş düşüyor.

Evimizle köyümüz arasında geniş araziler var. Kırlar ve tarlalar. Kırların bazı yükselti kısımlarında gömüt olduğu söylencesi dillerden düşmez. Zeki dostumuz iki yıl önce ünlü çubuklarıyla bize geldi. Kendisi komşu köyden. Köyde, baba memleketindeyiz. Kardeşim de izne gelmişti. Yanına bizim küçük damadımızı da almış. O da kısa yoldan zengin olma peşinde.

Ekip tamam sayılır. Hedef kırlardaki yükseltiler. Önce öğleden sonra araziye çıkıp iyi bir keşif yapıldı. Ağustos sonları. Hava güzel. Karar verildi. Akşam namazı vaktinden sonra kazı yapılacak. İşin tehlikeli ve yasak olduğu bilincindeyiz. Fakat arazi oldukça tenha. Çok ötelerden Ardahan yolu geçiyor. Zaten yoldan geçen arabalar farlarını yakıyorlar. Bir tehlike anında kaçıp karanlıklara karışmak mümkün.

Yıllar önce Yılmaz Güney'in Umut adlı sinema filmini izlemiştim. Sırf ben de define arama ortamını, defincilerin ruh halini ve o atmosferi yakinen gözlemlemek için ekibe katıldım.

Kazı yerine yaklaştığımız zaman güneş tamamen batmış, hava kararmaya başlamıştı. Ta ilerlerdeki Sahara Dağı artık fark edilmiyordu. Karşı yamaçlardaki iğne yapraklı ağaçlardan oluşan yemyeşil ormanında yavaş yavaş mor renge büründü.

Zeki, daha evden çıkmadan abdest aldı. Arama yerine vardığımızda ortalama yirmi metre çapında bir çember oluşturacak biçimde kazı yapılacak yerin etrafında tur atmaya başladı. Bizler durduk. Şaşırarak hazine avcımız Zeki'yi izlemeye başladık. Ellerini âmin edercesine açmış yavaş yavaş yürüyor, süreklide dudaklarını kımıldatıyordu. Adeta Umut filminin bir sahnesi çekiliyordu. Filmin değil gerçek bir olayın

içindeydik. İlginç ve heyecanlı dakikalar yaşadım. Zeki belli ki, en etkili duaları okuyordu. Böylece üç dört tur attı. Nihayet yanımıza geldi.

Kazı başladı. Kır bir arazi olduğundan toprak kolay kazılıyordu. Zeki, işin ustasıydı. Çok az ve sessiz konuşulmasını öğütüyordu. Gece ilerliyor kazmaya devam ediyorduk. Ben de artık ekibin bir elemanıydım. Çalışmalara katılmamak olmazdı. Zaman zaman kara yolundan vasıtalar geçiyordu. Yasak ve tehlikeli bir işe girmiştik. Araba sesini duyunca kazma kürek elde hepimiz karanlık bir köşeye sığıyorduk.

Yanımızda el fenerlerimiz vardı. Kazı derinleştikçe çıkan toprağı inceliyorduk. Bazen kömür parçalarına rastladık. Yarım metre indiğimizde yan yana dizili taşlar bulduk. Bu taşlar belli ki bir duvar kalıntısıydı. Duvar bulunca heyecanımız daha da arttı. O taşları söküp çıkardık. Bu defa daha büyük taşlara rastladık. Büyük taşları söküp çıkarmak hiç de kolay olmadı. Hayli zorlandık. Bu arada gece yarısına yaklaştık.

Ekipte yorulma belirtileri belirdi. Sık sık kazma kürek değiştirmek de yorgunluğa çare olmuyordu. Oluşan çukur gitgide derinleşiyor, kazmak zorlaşıyordu. Çalışmaya uzun süre ara vermek, nefeslenmekle terli vücutları iyice soğutuyordu. Yarı gecedен sonra hava iyice soğumaya başladı. Ekipte çalışma isteğı iyice azaldı.

Uzun bir süre dinlenip son bir hamle daha yapmaya karar verdik. Bu kez daha iri taşlar çıktı karşımıza. Taşları yenip kazıyı devam ettirmek kazma kürekle yapılacak iş değildi. Çok zorlanarak ancak bir taşı çıkarabildik. Diğer taşları yerlerinden ancak azıcık kımlıdatabildik.

Yavaş yavaş tan yeri aklaşmaya başladı. Hava iyice soğudu. Gökten yağmur yağarcasına çığ yağıyordu. Saçlarımız ve kirpiklerimizde su zerrecikleri birikti. Hiç birimizde çalışacak güç kalmamıştı. Zeki dostumuzun dualarının yararı olmadı. Soğuğa yenilip Rusya içlerinden geri çekilmek zorunda kalan Napolyon ordularını örneğı avuçlarımız su toplamış halde sabah namazı vakti eve döndük.

Yorulmaya, uykusuz kalmaya karşın oldukça heyecanlı bir olay yaşadım. Allah'ın verimsiz kırlarında kim gömüt saklardı ki, biz bulalım. Gerçi bir şeyler bulacağımızdan ümidim yoktu. Altın bulup farklı bir yaşantı içine girerim beklentiye hiç girmedim. Yasak ve tehlikeli olmasına karşın yaşantımızda bazen sonu belli olmayan serüvenlerin içinde olmanın da farklı vahşi bir tadı olduğunu itiraf etmeliyim.